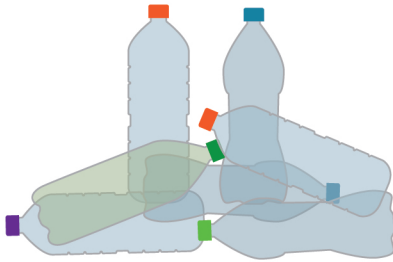

กบเต็บใหญ่ ใจเต็บโต

โครงการกบสร้างพลังสามัคคี
ชีวพอเพียง

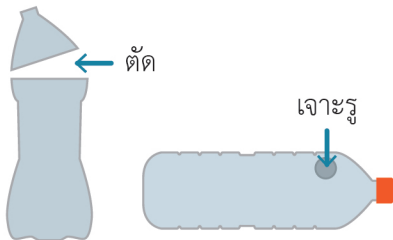
บ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนค้อ อำเภอนโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ประสบปัญหาขยะขวดน้ำเกลื่อนเมือง กลุ่มเยาวชนจึงเกิดแนวคิดนำขวดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการนำมาตัดแปลงเป็น “คอนโด” สำหรับเลี้ยงกบ ถือเป็น การนำวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์อีกทางหนึ่ง

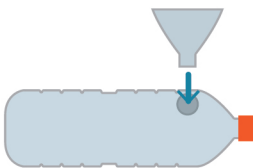
ขั้นตอนการทำงาน

ลงพื้นที่สำรวจปริมาณขยะขวดน้ำในชุมชน เก็บข้อมูลการเลี้ยงกบจากผู้รู้ในชุมชน ทั้งวิธีการเลี้ยง ขนาดของบ่อที่ใช้อนุบาลกบ การดูแลกบ (การให้อาหาร การเปลี่ยนน้ำ) และระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงกบแต่ละช่วงวัย ลงมือเลี้ยงกบ แล้วขยายผลไปยังครอบครัวของทีมงานและคนในชุมชนต่อไป

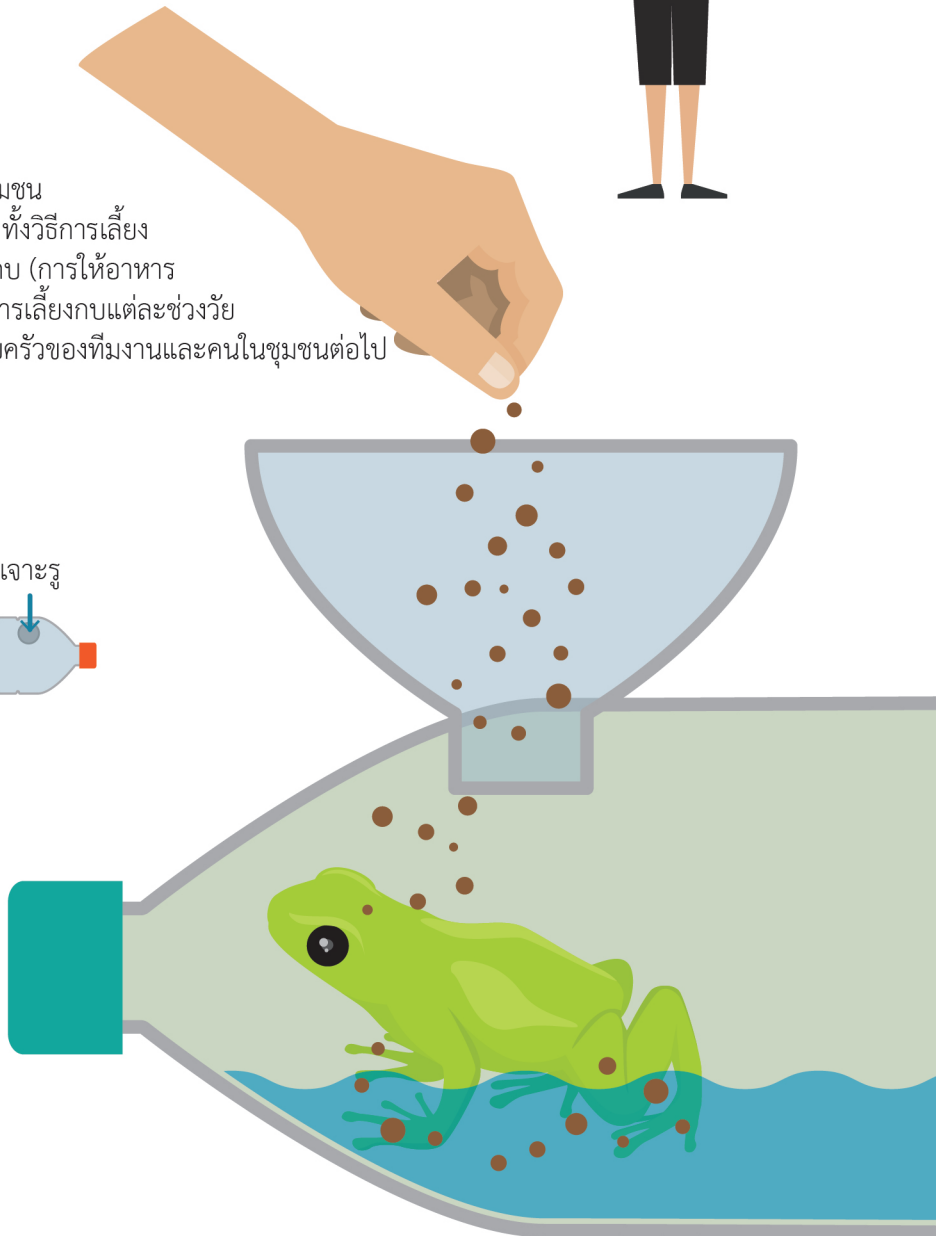
1 นำขวดพลาสติก 2 ใบ

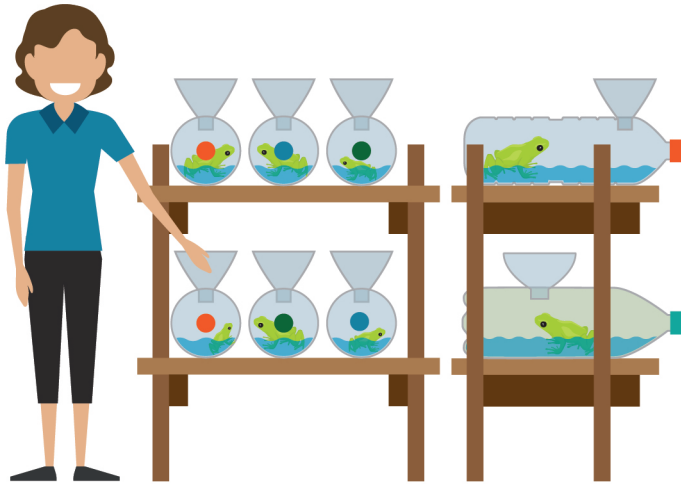

2

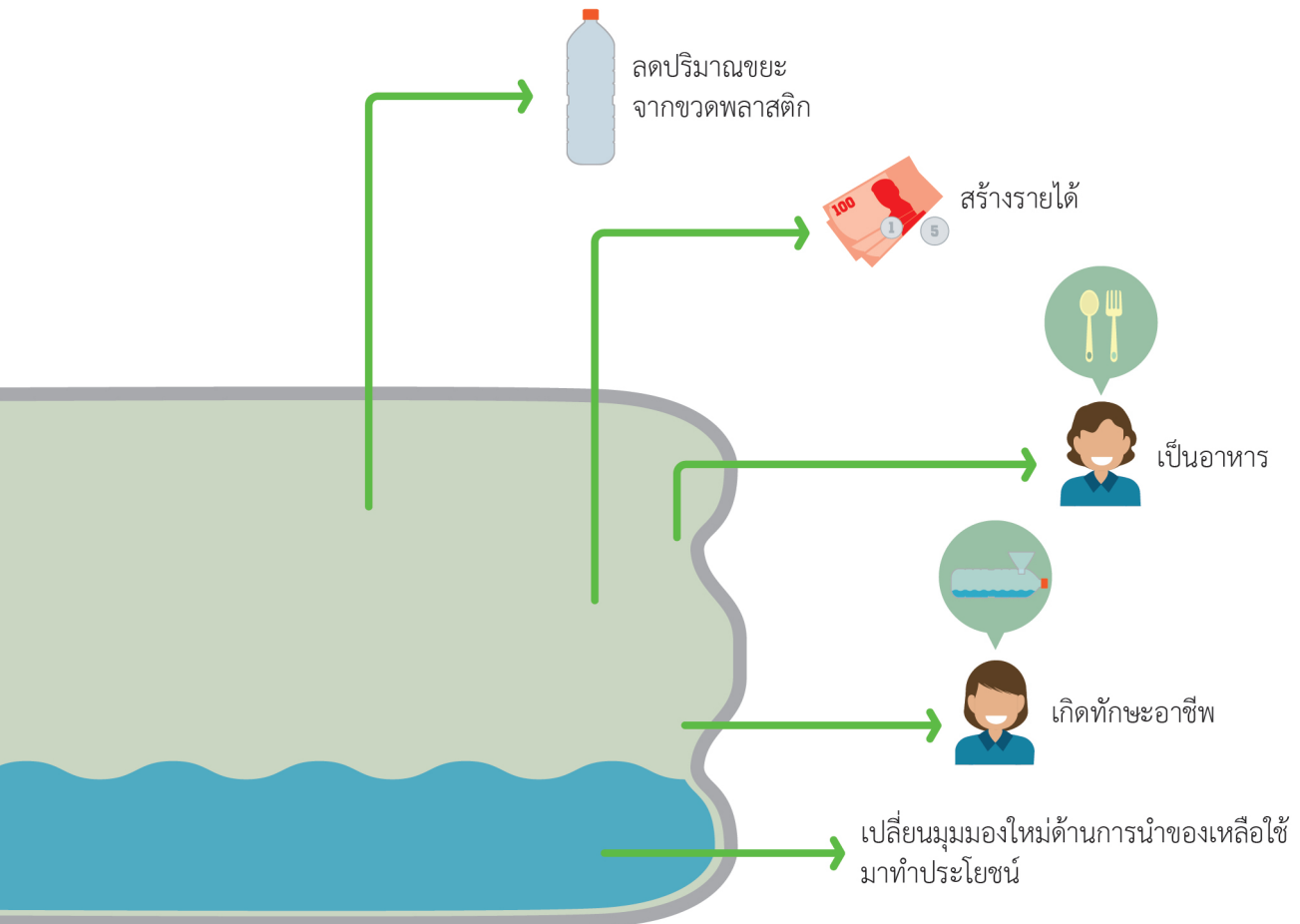
3 เติมน้ำปล่อยกบ

คุณค่าที่เกิดขึ้น

เด็กและเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฝึกทักษะให้เด็กเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มเพื่อผลักดันให้โครงการเกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ และยังช่วยสร้างอาชีพทางเลือกให้แก่เยาวชนและคนในชุมชน

แรก ๆ ไม่คิดว่าจะทำได้ แต่ก็มาคิดว่า
เราเป็นแกนนำ เป็นคนคิดที่จะทำ
เพราะฉะนั้นเราต้องมีความเชื่อมั่นใน
ตัวเองว่าเราทำได้ ต้องเอาชนะใจตัว
เอง สู้เพื่อครอบครัว เพื่อชุมชน...
รู้สึกภูมิใจในตัวเองมาก จากเด็กที่
ติดมือถือ เดี่ยวนี้เล่นน้อยลง
ถึงตอนนี้ต่อให้พี่เลี้ยงไม่มาตามงาน
ไม่มาสนใจ ก็ยังทำต่อ เพราะเรา
ทำเองได้แล้ว ที่ทำอยู่ก็มีประโยชน์
ต่อตัวเองและต่อคนอื่นในชุมชน

บ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนค้อ อำเภอโนนคูณ
จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ประสบปัญหาขยะ
ขวดน้ำเกลือในเมือง ถึงขนาดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้
น้ำท่วมขังช่วงฝนตกหนัก เนื่องจากขวดน้ำเข้าไปอุดตัน
ทางน้ำไหลในท่อระบายน้ำ ทำให้น้ำระบายไม่ทัน

ขอแถมมือ...

เพราะผลลัพธ์จากการทำโครงการเพาะเห็ดเพาะใจ
สถานสายใยชุมชนในปีที่ผ่านมาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่
วางไว้ เนื่องจากสภาพอากาศไม่เป็นใจ ปีนี้ทีมงานจึง
อยากแถมมือ และทำทายตัวเองอีกครั้ง...

ทีมงานซึ่งประกอบด้วย จุ่ม-จรรุวรรณ เนตรนิจ
อึ้ง-วนิดา เทนโสภา แกนนำปีที่แล้ว จึงอาสารวมทีม
เพื่อนนักเรียนที่เคยทำกิจกรรมด้วยกันปีก่อนขึ้นมาเป็น

แกนนำโครงการในปีที่ 2 โดยมี นิก-ชนิดา เทนสุนา
นุ่น-บุษกร เสนคำสอน แพรว-ธัญาดา คงราช และ
ปรางค์-ธิตติมา ป็องกัน เข้ามาเสริมทีม

“เราคาดหวังไว้เยอะกับการเพาะเห็ดในปีแรก แต่
ก็ล้มเหลวไม่ได้อย่างที่หวัง เลยอยากทำใหม่ให้ดีกว่าเก่า”
จุ่มที่แม่จะย้ายออกไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
นอกพื้นที่ แต่ด้วยใจสู้จึงไม่ทิ้งให้น้องดำเนินโครงการ
ตามลำพัง บอกเล่าความรู้สึก

ครั้งนี้ทั้ง 6 คนคิดใจทึ่งด้วยการนำปัญหาขยะ
ในชุมชนเป็นตัวตั้ง “ขวดน้ำพลาสติกนำไปทำอะไร
ได้บ้าง?” แล้วลงมือค้นคว้าข้อมูลเพื่อหาแนวทางแก้ไข
ปัญหาจากอินเทอร์เน็ต จนพบคำตอบที่น่าสนใจว่า
ขวดน้ำพลาสติกที่ไร้ค่า สามารถนำมาทำเป็นคอนโด
ให้ “กบ” อาศัยอยู่ได้ จึงเป็นที่มาของโครงการกบ
สร้างพลังสามัคคีชีวิพอเพียง

จุ่ม เล่าต่อว่า เมื่อใจทึ่งโครงการชัด ทีมงานจึงร่วม
กันวางเป้าหมายหลักไว้ 3 ส่วนหลัก ๆ คือ 1.ลดปริมาณ
ขยะขวดพลาสติกในชุมชน 2.เด็กและเยาวชนใน
โรงเรียนมาทำโครงการร่วมกัน เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และ 3.รวบรวมองค์
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกบแบบคอนโด เพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างงานสร้างอาชีพ
ให้คนในชุมชน

บ่มเพาะความรับผิดชอบ

จุ่ม เล่าต่อว่า บทเรียนจากการทำโครงการปีที่แล้ว ทำให้ทีมงานต้องวางเป้าหมาย
และแผนการทำโครงการปีนี้อย่างชัดเจน โดยดูสภาพแวดล้อมและหาข้อมูลประกอบ
ด้วย

กระบวนการทำงานเริ่มต้นขึ้นด้วยการประชาสัมพันธ์โครงการให้นักเรียนใน
โรงเรียนบ้านหนองมะเกลือรับรู้ผ่านเสียงตามสายเพื่อหาแนวร่วม พร้อมลงพื้นที่
สำรวจปริมาณขยะขวดน้ำในชุมชน หลังจากนั้นจึงเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกบ
จากผู้รู้ในชุมชน ทั้งวิธีการเลี้ยง ขนาดของบ่อที่ใช้อนุบาลกบ การดูแลกบ (การให้อาหาร
การเปลี่ยนน้ำ) และระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงกบแต่ละช่วงวัย ซึ่งการเก็บข้อมูล แต่ละ
ครั้ง อิง ปรางค์ และนุ่น รับผิดชอบที่ เป็นผู้ถาม นิกและแพรว ทำหน้าที่จัดบันทึกข้อมูล
ส่วนจุ่มจะช่วยดูภาพรวมของการทำงานทั้งหมด เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงเข้าสู่ขั้นตอนการ
ลงมือเลี้ยงกบ แล้วขยายผลไปยังครอบครัวของทีมงานและคนในชุมชนต่อไป

“เด็กขนาดนี้รับผิดชอบงานแบบนี้ได้ก็ดีแล้ว ไม่อย่างนั้นผู้ใหญ่ก็ต้องเข้ามาเป็นแนวหน้านำทำกิจกรรมตลอด แต่ครั้งนี้เขาได้ลงมือทำเอง การได้ทำงานได้สัมผัสจริงเช่นนี้ จะเป็นวิชาติดตัวให้เขาไปใช้ประโยชน์ ต่อได้ ต่อไปเขาจะได้ดูแลรับผิดชอบตัวเองได้”

ทีมงานบอกว่า พวกเขาตั้งใจลงพื้นที่สัมผัสกับผู้รู้มากกว่า 2 คน แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เพื่อปรับวิธีการเลี้ยงให้เหมาะสม กับศักยภาพของตัวเองมากที่สุด เมื่อสำรวจจนได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และพบว่า ก่อนนำกบไปเลี้ยงในคอนโด ขวดพลาสติก ต้องอนุบาลลูกอ๊อดให้ครบ 15 วันก่อน ทีมงานจึงเร่งหาพื้นที่เลี้ยงลูกอ๊อด ซึ่งโชคดีได้รับความอนุเคราะห์จาก **ลุงแน่น เทนโสภา ผู้ใหญ่ใจดี** ที่อนุญาตให้ทีมงานเข้ามาใช้ที่ดินสำหรับ ขุดบ่อเลี้ยงกบบ่อแรก

ลุงแน่น บอกว่า เขาเคยศึกษาดูงานเรื่องการเลี้ยงกบ จึงมีความรู้อยู่บ้าง เมื่อกลุ่มเยาวชนสนใจเข้ามาเรียนรู้ จึงอยากเผยแพร่ความรู้ให้ขยายออกไป โดยเขายินดีให้ความช่วยเหลือหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเยาวชน เพราะมีพื้นที่อยู่แล้ว อีกทั้งยังมีน้ำและไฟพร้อม สามารถเข้ามาขุดบ่อใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

“เด็กขนาดนี้รับผิดชอบงานแบบนี้ได้ก็ดีแล้ว ไม่อย่างนั้นผู้ใหญ่ก็ต้องเข้ามาเป็นแนวหน้านำทำกิจกรรมตลอด แต่ครั้งนี้เขาได้ลงมือทำเอง เห็นเขาสนใจเข้ามาดูแลกันดี ก็รู้สึกดี การได้ทำงานได้สัมผัสจริงเช่นนี้ จะเป็นวิชาติดตัวให้เขาไปใช้ประโยชน์ต่อได้ ต่อไปเขาจะได้ดูแลรับผิดชอบตัวเองได้” ลุงแน่น กล่าว

ผลงานขุดบ่อของทีมงานครั้งแรกผ่านไปได้ด้วยดี แม้ต้องเหนื่อยท่ามกลางแดด ร้อนและมีความทุลักทุเลอยู่บ้าง เพราะทีมงานหลักเป็นผู้หญิง แต่ก็มีเพื่อนนักเรียน และรุ่นพี่ประธานนักเรียนโรงเรียนมาเป็นกำลังเสริมให้อีกแรงหนึ่ง อิง บอกว่า ผลจากความร่วมไม้ร่วมมือของทุกคน การขุดบ่อจึงใช้เวลาเพียง 1 วันเท่านั้น หลังจากนั้นจึงนำลูกอ๊อดมาเลี้ยงลงบ่อ แล้วแบ่งเวรมาให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เข้าเย็น (ก่อนไปเรียน และหลังเลิกเรียน) ตลอดระยะเวลา 15 วัน

อิง บอกต่อว่า เมื่อปล่อยลูกอ๊อดลงบ่อแล้ว พวกเขานำขยะขวดน้ำที่เก็บไว้ตั้งแต่เมื่อลงไปสำรวจขยะในพื้นที่ครั้งแรกมาทดลองทำคอนโดไว้รองรับกบในอีก 3 เดือนข้างหน้า **ความร่วมมือร่วมใจของทีมงานที่ต่างคนต่างช่วยกันเต็มที่ ทั้งตัดขวดทำคอนโด ทำชั้นวางคอนโด และแบ่งเวรกันมาให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เปลี่ยนน้ำทุก 2 วัน คือ ความรับผิดชอบร่วมที่ทีมงานต่างช่วยกันทำเต็มกำลังความสามารถ โดยไม่มีใครเกียจงานเลย**

“ความร่วมมือร่วมใจของทีมงานที่ต่างคนต่างช่วยกันเต็มที่ ทั้งตัดขวด ทำคอนโด ทำชั้นวางคอนโด แล้วยังต้องแบ่งเวรกันมาให้อาหารครบวันละ 2 ครั้ง เปลี่ยนน้ำทุก 2 วัน คือ ความรับผิดชอบร่วมที่ทีมงานต่างช่วยกัน ทำเต็มกำลังความสามารถ โดยไม่มีใครเกี่ยงงานเลย”

รวมพลัง...ดูแลจบ

เพื่อให้ได้ปริมาณกบมาเลี้ยงในคอนโดเพิ่มขึ้น ทีมงานจึงช่วยกันขุดบ่ออีก 4 บ่อ ในโรงเรียนบ้านหนองมะเกลือ โชคดีที่การทำกิจกรรมในช่วงหลังได้รับความร่วมมือจาก น้องๆ นักเรียนกว่า 20 คนที่อาสาสลับเปลี่ยนกันมาช่วยลงแรงขุดบ่อและอนุบาลกบ เนื่องจากบ่อเลี้ยงอยู่ในโรงเรียนจึงเป็นที่สนใจของนักเรียนอยู่แล้ว

“ครั้งแรกที่นำกบจากบ่ออนุบาลมาเลี้ยงในคอนโดในโรงเรียน กบกระโดดหนีออกจากขวดทางช่องให้อาหาร เราเลยนำเศษโฟมมาอุดไว้ตรงช่อง แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะเบาเกินไป เปลี่ยนมาเป็นฝาขวดน้ำก็ยังไม่ได้ สุดท้ายเลยใช้ก้อนหินมาอุดแทน” นุ่น เล่าถึง ประสบการณ์ทำงาน

ด้าน นิก บอกว่า การเปลี่ยนน้ำให้กบในคอนโดเป็นขั้นตอนที่น่าจะเหนื่อยที่สุด เพราะถ้าลืมเปลี่ยนน้ำ บางครั้งเจอกบตายเป็นหนอนอยู่ในขวด สงกกลิ่นเหม็นน่า คละคลุ้งไปทั่ว แต่ที่เขายังทำอยู่ เพราะอยากเห็นกบที่พวกเขาเฝ้าเลี้ยงดูเติบโต

“ปีนี้ทีมงานเก็บข้อมูลและวางแผนการทำงานชัดเจน ไม่เหมือนปีที่แล้ว ที่นึกจะทำก็ทำเลย โดยไม่พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่จะทำก่อน ครั้นนี้เราศึกษาข้อมูลจนรู่ว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ทุกคนเข้าใจโครงการไปในทิศทางเดียวกัน ยิ่งเห็นน้อง ๆ ช่วยกันทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ ความรู้สึกเหนื่อยที่มีก็หายไป เห็นรอยยิ้ม เห็นน้อง ๆ สู้ เราก็ตองสู้”

เมื่อเอ่ยถึงข้อจำกัดในการเลี้ยงกบ จากประสบการณ์ที่ทีมงาน บอกว่า กบเป็นสัตว์ตัวเล็กที่ต้องเอาใจใส่อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการให้อาหารที่ต้องตรงเวลา เวลาให้อาหารมือห้ามติดแป้ง เพราะส่วนผสมของแป้งที่เจือปนลงไปจะทำให้กบไม่กินอาหาร ขนาดของบ่อกบไม่ควรขุดกว้างหรือลึกเกินไป ขนาดที่พอเหมาะคือกว้าง 1.25 เมตร ยาว 2 เมตร ลึก 0.3 เมตร การเฝ้าระวังสัตว์มีพิษจำพวกงูหากเลี้ยงในบ่อกลางแจ้ง กบไม่ชอบเสียงดัง และต้องแยกขนาดกบทุก 2 อาทิตย์ มิเช่นนั้นกบตัวใหญ่จะกินกบตัวเล็ก เป็นต้น การให้อาหารและการเปลี่ยนน้ำกบดูเหมือนเป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญและความใส่ใจ ทีมงานบอกว่า แม้จะแบ่งเวรให้น้องระดับชั้นอื่นช่วย เพราะต้องการฝึกน้อง แต่หลายครั้งยังมีข้อผิดพลาด ทีมงานจึงยังเป็นตัวหลักในการให้อาหารและเปลี่ยนน้ำในขวดคอนโด

สกุลรัตน์ เทนโสภา พี่เลี้ยงชุมชน เสริมว่า การฝึกเด็กรุ่นน้องให้เจริญรอยตามรุ่นพี่ก็เป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้เธอก็จึงสนับสนุนให้รุ่นพี่รุ่นน้องทำงานด้วยกัน เพื่อให้พี่ได้สอนน้องด้วย

“ถ้าเราฝึกแค่แกนนำ คนที่ได้ความรู้ได้ฝึกทักษะก็มีแค่ 5-6 คน แต่ถ้าเราให้เขาชักชวนเพื่อน ชวนน้อง ๆ เข้ามาร่วม ก็จะได้ฝึกคนอื่น ๆ ไปด้วย กลายเป็นว่านักเรียนในโรงเรียนทุกชั้นให้ความสนใจบ่อและคอนโดเลี้ยงกบ ช่วยกันสอดส่องดูแล เพราะกลัวงูกลัวมดจะมากินกบ”

ส่วน **เจนณรงค์ เทนโสภา ครูประจำโรงเรียนบ้านหนองมะเกลือ พี่เลี้ยงชุมชนอีกคนหนึ่ง** เล่าถึงวิธีชวนเด็ก ๆ คิด เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำโครงการว่าอย่าสอนเด็กแบบเป็นมาสำเร็จรูปที่แค่เติมน้ำร้อนก็ทานได้

“ตอนมีปัญหากระบะโดดออกจากบ่อ แล้วกบตัวเล็ก ๆ ถูกมดกินตายหมด ผมเรียกเด็ก ๆ มาดู แล้วตั้งคำถามให้เขาตอบจากสิ่งที่เห็นว่าปัญหาคืออะไร กบกระบะโดดออกจากบ่อได้เพราะอะไร ตายเพราะอะไร แล้วถ้าจะแก้ปัญหาควรทำอย่างไร ผมจะไม่บอกว่าเขาต้องทำอะไรทั้งที่ผมก็รู้ ถ้าเราทำให้ เขาก็ได้แคื่อยินดี แต่ถ้าเราให้เขาทำเองเขาจะได้คิด แล้วช่วยกันปรับเปลี่ยนพลิกแพลงจากสิ่งที่ทำอยู่ก่อนให้ดียิ่งขึ้น เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการคิดเองทำเอง” ครูพี่เลี้ยง กล่าว

นอกจากสร้างการมีส่วนร่วมในโรงเรียนแล้ว หลังจากเลี้ยงกบในคอนโดจนเติบโตได้ประมาณ 3 เดือน พี่เลี้ยงชุมชนแนะนำให้ทีมงานนำกบไปเลี้ยงต่อที่บ้าน ๆ ละ 50 ตัว ได้แก่ บ้านของนิก นุ่น แพรว และปรารงค์ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงสิ่งที่เยาวชนทำและเป็นการขยายผลสู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง

“ตอนที่ขออนุญาตผู้ปกครอง ทางบ้านไม่ยอมให้ขุดบ่อเลี้ยง เพราะไม่มีพื้นที่ แต่เราไปขออนุญาตอยู่หลายครั้งจนขายอม ตอนนั้นคิดว่าเราเป็นแกนนำโครงการด้วย การบอกให้คนอื่นทำเราต้องทำเองก่อน” นุ่น กล่าว

กบเต็บใหญ่...ใจเต็บโต

ทีมงานทุกคนบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า มีความกล้าแสดงออกมากขึ้นเมื่อมาทำโครงการ อึ้ง ขยายความจากการวิเคราะห์ตัวเองว่า คงเพราะได้ศึกษาและรู้จักจริงจากการได้ลงมือปฏิบัติ เธอรู้สึกดีใจที่การทำโครงการในปีที่ 2 ได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งทั้งหมดเกิดขึ้นจากความร่วมมือของทุกคนในทีม

“ปีนี้ทีมงานได้เก็บข้อมูลและวางแผนการทำงานชัดเจน ไม่เหมือนปีที่แล้วที่นึกจะทำก็ทำเลย โดยไม่พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่จะทำก่อน ครั้งนี้เราศึกษาข้อมูลจนรู้ว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ทุกคนเข้าใจโครงการไป

ในทิศทางเดียวกัน ยิ่งเห็นน้องๆ มาช่วยทำกิจกรรมกัน อย่างเต็มที่ ความรู้สึกเหนียวที่มีก็หายไป เห็นรอยยิ้มเห็นน้องๆ ลู๊ เราก็ต้องลู๊”

ปรางค์ บอกว่า การเข้ามาเป็นแกนนำโครงการทำให้เธอต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น และได้รู้ถึงพลังของความสามัคคีภายในกลุ่ม และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง เพราะทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ

“แรกๆ ไม่คิดว่าจะทำได้ แต่ก็มาคิดว่าเราเป็นแกนนำเป็นคนคิดที่จะทำ เพราะฉะนั้นเราต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าเราทำได้ ต้องเอาชนะใจตัวเอง ลู๊เพื่อครอบครัวเพื่อชุมชน...รู้สึกภูมิใจในตัวเองมาก จากเด็กที่ติดมือถือเดี๋ยวนี้เล่นน้อยลง ถึงตอนนี้ต่อให้พี่เลี้ยงไม่มาตามงานไม่มาสนใจ ก็ยังทำต่อ เพราะเราทำเองได้แล้ว ที่ทำอยู่ก็มีประโยชน์ต่อตัวเองต่อคนอื่นในชุมชน” ปรางค์ กล่าวด้วยรอยยิ้ม

แพรว เสริมว่า การเลี้ยงดูกบมีตารางการให้อาหาร การล้างทำความสะอาด และงานอื่นๆ อย่างชัดเจน

“การทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะ รู้จักคิด เข้าใจตัวเอง และคนอื่น มากขึ้น โครงการนี้นอกจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองแล้ว ยังขยายผลไปถึง ครอบครัวและชุมชน เพราะเด็กได้ทดลองเลี้ยงกบเอง ดูแลเองทุกขั้นตอนร่วมกับ คนในชุมชน เมื่อเกิดข้อผิดพลาด ก็ต้องเรียนรู้แก้ไข แล้วนำไปปรับใช้จริง ไม่ใช่แค่การ เรียนตามทฤษฎีที่คนอื่นเขียนให้ทำ เมื่อเด็กทำผู้ใหญ่ก็ควรสนับสนุนและให้กำลังใจ”

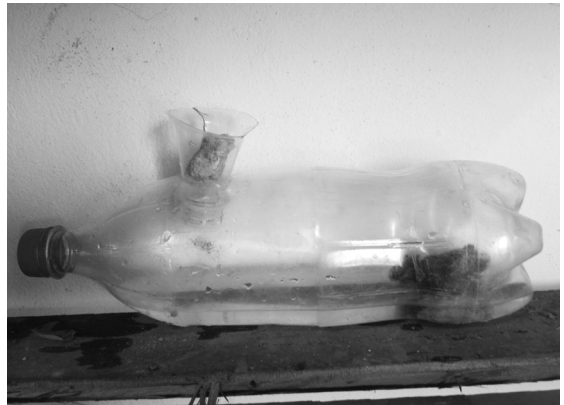
เพราะฉะนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ส่วนความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจนในตัวเอง คือ เรื่องการควบคุมอารมณ์ แยกเรื่องงานและเรื่อง ส่วนตัวออกจากกัน

“ถ้ามันแต่ทะเลาะไม่มองหน้ากันไปมา เวลาทำงาน จะไม่มีความสุข บางอย่างเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่เกี่ยวกับ โครงการ แต่เราก็เอามาปนกัน คนที่ร่วมงานกับเราก็จะ อึดอัดตามไปด้วยซึ่งมันก็ไม่ดีกับคนอื่น” แพรว กล่าว

เช่นเดียวกับนุ่นที่บอกว่า หลายครั้งเธอรู้สึกไม่ได้ ตั้งใจเวลาทำงาน แต่คิดว่ามันเป็นความรู้สึกที่เกิดจาก ตัวเอง เพราะฉะนั้นควรระวังจากตัวเอง ดีกว่าไประบายน ใส่นคนอื่น เมื่อเห็นแบบนี้เธอจึงสามารถควบคุมอารมณ์ ของตัวเองได้ดีขึ้น

ผู้หนุนเสริมการเรียนรู้

มงคล แก่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้าน หนองมะเกลือ เล่าว่า สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชน ในชุมชนบ้านหนองมะเกลือ ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์ เช่น การจับกลุ่มซุ่มมอเตอริไซด์ ส่งเสียงดัง แต่ไม่ถึงขนาดมียาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชน ที่ผ่านมาจากโรงเรียนจึงพยายามสนับสนุนให้นักเรียน มีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมชุมชนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น งานบุญ งานแต่งงาน หรืองานฌาปนกิจ เพื่อให้เด็กมี จิตอาสา รู้จักเสียสละ และไม่ใช้เวลาไปกับการเที่ยวเล่น ที่ไม่เกิดประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ผู้อำนวยการโรงเรียน มองว่า โครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษ ช่วยให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้เด็กจดจำไป

ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังฝึกทักษะให้เด็กเรียนรู้ที่จะอยู่ ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อผลักดัน ให้โครงการเกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

“การทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะ รู้จักคิด เข้าใจตัวเองและคนอื่นมากขึ้น โครงการนี้นอกจาก ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองแล้ว ยังขยายผลไปยังครอบครัว และชุมชน เพราะเด็กได้ทดลองเลี้ยงกบเอง ดูแลเองทุก ขั้นตอนร่วมกับคนในชุมชน เมื่อเกิดข้อผิดพลาดก็ต้อง เรียนรู้ แก้ไข แล้วนำไปปรับใช้จริง ไม่ใช่เรียนตามทฤษฎีที่ คนอื่นเขียนให้ทำ เมื่อเด็กทำผู้ใหญ่ก็ควรสนับสนุนและ ให้กำลังใจ”

โรงเรียนบ้านหนองมะเกลือมีนักเรียน 108 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อถามถึงความเปลี่ยนแปลงของทีมเยาวชนที่ทำโครงการ ผู้อำนวยการมงคล บอกว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีความรับผิดชอบ อยู่แล้ว ยิ่งมาทำโครงการยิ่งเห็นความทุ่มเทและมุ่งมั่น มากขึ้นไปอีก เพราะต้องสนใจทั้งการเรียน การออกไป อบรม และการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ เห็นว่า

ทีมงานมีภาวะความเป็นผู้นำซึ่งเป็นตัวอย่งที่ดีให้แก่นักเรียนคนอื่นๆ ในโรงเรียน
ได้เป็นอย่างดี

“พอมีรุ่นพี่มาทำโครงการในโรงเรียน น้องคนอื่น ๆ ก็สนใจด้วย ช่วงหลังมีการแบ่งเวร
ให้นักเรียนระดับชั้นอื่นมาช่วยให้อาหารกบ เท่ากับว่านักเรียนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม
ทำโครงการด้วยกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก” ผู้อำนวยการมงคล กล่าวอย่างภาคภูมิใจ

ด้าน **ประกาศ พงษ์พันธ์ ผู้รู้ในชุมชน** ที่มีประสบการณ์เลี้ยงกบมาร่วม 5 ปี
บอกว่า เมื่อทีมงานเข้ามาสอบถามข้อมูลเรื่องการเลี้ยงกบ เขาเต็มใจให้ข้อมูลเต็มที่
เพราะเข้าใจดีว่าการเลี้ยงกบต้องเอาใจใส่และต้องใช้เวลาดูแล หากทีมงานศึกษาหา
ข้อมูลวิธีการเลี้ยงดีแล้วจะสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้ว่าสามารถ
จัดการกับข้อจำกัดต่างๆ ได้หรือไม่

ทั้งนี้ ประกาศ บอกว่า กบที่เลี้ยงสามารถนำมาขายได้ทุกรุ่น ตั้งแต่ลูกอ๊อดยัน
พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ราคาขึ้นอยู่กับขนาด สี และน้ำหนักของกบ พร้อมเล่าถึงข้อค้นพบใหม่
จากการเลี้ยงกบในขวดคอนโดว่า การเลี้ยงกบในขวดเลี้ยงง่ายกว่า ประหยัดอาหาร และ
จะมีสีสวยกว่าที่เลี้ยงในบ่อ

“ต่อให้ที่บ้านไม่มีพื้นที่ก็เลี้ยงกบคอนโดได้ไม่ยาก เพราะใช้พื้นที่น้อยมาก และขวด
พลาสติกในชุมชนก็หาง่าย เลี้ยงไป 8-9 เดือนนำมาขายเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ได้หลาย
ร้อยบาท ถือเป็นโอกาสดีที่ได้มาทำกิจกรรมกับน้อง ๆ เพราะเราเองก็ได้เรียนรู้เพิ่มเติม
ไปด้วย” ประกาศ กล่าว

ขณะที่เจนนรงค์ เสริมว่า บทบาทหน้าที่สำคัญของพี่เลี้ยง คือ **การให้คำแนะนำ
และแนะแนวทาง** ไม่ใช่การพาไปทำ ยกตัวอย่างกรณีที่ทีมงานออกไปสัมภาษณ์ผู้รู้ใน

ชุมชนเกี่ยวกับการเลี้ยงกบ ถึงแม้ครูพี่เลี้ยงจะเป็นคนแนะนำผู้รู้ให้ทีมงาน แต่เมื่อต้องลงพื้นที่จริงจะปล่อยให้ทีมงานคิดตั้งคำถามและออกไปสัมภาษณ์เอง

“ผมจะไม่ใช้วิธีพาเด็กไปหาผู้รู้ ถามคำถามให้แล้วเด็กก็แค่จด แต่ให้เขาไปสอบถามสิ่งที่อยากรู้ แล้วเอามาอธิบายให้เราฟัง ผมพอมีความรู้อยู่บ้าง ขาดเหลือข้อมูลส่วนไหนก็จะบอกให้หน่อยๆ ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เขาจะได้รู้จักลำดับเหตุการณ์เรื่องราวที่ไปสัมภาษณ์มา รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเอง และวางแผนจัดการทำงานเองได้ พี่เลี้ยงต้องฝึกทักษะพวกนี้ให้เด็กทำจนคล่อง”

ค่านาง ป้องกัน ผู้ปกครองของปรางค์ บอกว่า แทนที่จะเพิกเฉย ผู้ปกครองควรให้ความสนใจในสิ่งที่ลูกทำ ด้วยการสอบถามอย่างใส่ใจ ไม่ใช่เพื่อจับผิด เธอเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เมื่อปรางค์มาขออนุญาตทำโครงการนี้ว่า “ลูกบอกว่ากำลังเลี้ยงกบคอนโดที่โรงเรียน ตอนนั้นยอมรับว่างมาก ไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่เราก็สนใจและบอกให้เขาอธิบายให้ฟัง ถ้าลูกสนใจทำงานแบบนี้ แม่ก็เต็มใจสนับสนุน เพราะได้ความรู้ดีกว่าอยู่เฉยๆ ช่วงหลังครูแบ่งกบมาให้เลี้ยงที่บ้าน 50 ตัว ครูก็มาแนะนำว่า ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ลูกดูแลจัดการเอง พ่อแม่แค่คอยดูอยู่ห่างๆ ลูกจะได้เรียนรู้ เราก็เห็นด้วย”

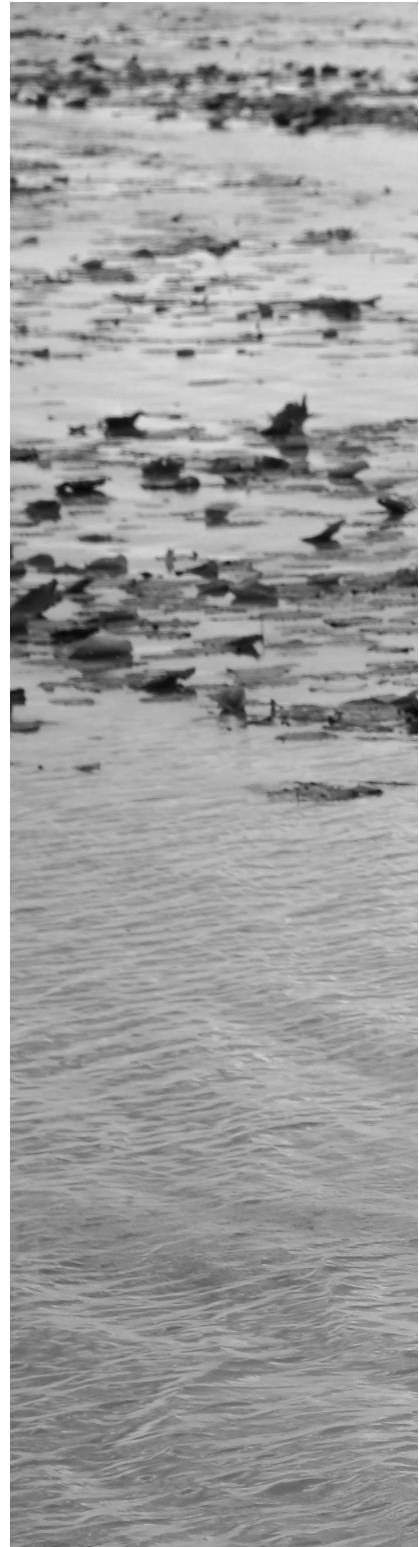
สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับปรางค์ หลังเข้ามาทำโครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษนั้น ค่านาง บอกว่า สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจน คือ การกล้าคิดกล้าทำ

“เขามีประสบการณ์มากขึ้นจากการทำโครงการ ได้ออกไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเวลาไปอบรม เลยทำให้มีความมั่นใจ แล้วก็รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี เพราะเขาแบ่งเวลาได้ ตอนเรียนก็คือเรียน พอว่างก็มาทำกิจกรรม ถ้าจัดสรรเวลาได้ แม้ว่าการทำโครงการไม่ได้กระทบกับการเรียนเลย ได้ประโยชน์มากกว่าอีกอย่างกบที่เอามาเลี้ยงที่บ้านต้องให้อาหารเข้าเย็นเขาก็ไม่เคยลืม ดูเขากระตือรือร้นที่จะทำ”

วันนี้กบที่ทีมงานนำไปเลี้ยงต่อที่บ้านๆ ละ 50 ตัว ยังคงเติบโตดี เหลือเพียงรอให้กบโตเต็มวัยจึงจะนำมาบริโภคหรือขายเป็นรายได้เสริมต่อไป...

จากที่อยากแก้มือ และขอโอกาสสร้างวงจรการเรียนรู้รอบใหม่ให้ตนเองอีกครั้งให้ได้คิด วางแผน ทำ ผิดพลาด เรียนรู้ และปรับปรุง จนเกิดความรู้ ทักษะ นิสัย และอาชีพติดตัว เป็นการพิสูจน์ตัวเองที่สง่างาม ที่น้อยๆ ฝ่าฟันมาด้วยความอดทน รับผิดชอบ มุ่งมั่น และ “พลังใจ” ชั้นดีของทีมงานทุกคน รวมถึงความร่วมมือจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนที่ต่างให้ความช่วยเหลือ และใช้โอกาสนี้ “สร้างคน” ซึ่งเป็นลูกหลานของเขา...วันนี้เราเห็นแล้วว่า “โรงสร้างคน” นั้นอยู่ในชุมชนนั่นเอง เพียงเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้คิดและลงมือทำ ผู้ใหญ่คอยให้ความช่วยเหลือเป็น พี่เลี้ยงชวนคิด ประคับประคอง ใ้กำลังใจ ไม่ช้าเราก็จะได้คนรุ่นใหม่ที่ดีเป็น ทำเป็น ขึ้นมาดูแลชุมชนร่วมกับผู้ใหญ่ได้

• • •

โครงการก่อสร้างพลังสามัคคีชีวพอเพียง

พี่เลี้ยงชุมชน	เจนณรงค์ เทนโสภา ครูประจำโรงเรียนบ้านหนองมะเกลือ สกลรัตน์ เทนโสภา
ทีมทำงาน	กลุ่มเยาวชนบ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนค้อ อำเภอนาคู จังหวัดศรีสะเกษ
จารุวรรณ เนตรนิจ	มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโนนค้อวิทยาคม
วนิดา เทนโสภา	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองมะเกลือ
ชนิดา เทนสุนา	มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองมะเกลือ
บุษกร เสนคำสอน	มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองมะเกลือ
ธิญาดา คงราช	มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองมะเกลือ
ธิติมา ป็องกัน	มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองมะเกลือ